SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 143. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 1, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го СЕРПНЯ 1989 Ч. 143. РІК XCVI.

В УКРАЇНІ ВІДБУВСЯ АНТИЛЕНІНСЬКИЙ МІТИНҐ

Одеса. — В неділю, 16-го липня ц.р., тут на Соборній площі відбувся мітинґ, організований членами Демократичної Спілки південного реґіону. Організатор мітинґу Віктор Павловський повідомив, що мітинґ був присвячений Ленінові. Зібралося близько 500 осіб. Площу оточила міліція і військові загони спецпризначення, а вказівки давали їм присутні там же працівники КҐБ та партійних і совєтських органів.

В. Павловський зачитав уривки з творів Леніна, його листи і розгорнув плякат з зображенням Леніна і написом: „Ленін — вождь кривавий". Плякат негайно відібрали міліціонери. Мітинґ продовжувався близько години і закінчився дискусією. На мітинґу було затримано В. Карасєва, якого незабаром відпустили на вимогу громади. Потім з'ясувалося, що затримали також О. Нестерова й засудили його до 10 діб тюрми.

В середу, 19-го липня, В.Павловського викликали до суду, де йому оголосили постанову про клопотання перед прокуратурою про порушення проти Павловського кримінальної справи за статтею ч. 187 пункт 4 КК УССР за „організацію і активну участь в групових діях, що порушують громадський порядок".

Демонстрація виникла стихійно

Львів. — У Городку біля Львова заарештували і засудили на 15 діб тюрми члена Товариства „Меморіял" Івана Скорняка за його виступ на могилі жертв сталінських репресій.

В суботу, 22-го липня, католицький священик Іван Гель мав відслужити там Панахиду, але отримав попередження від офіційних представників про заборону. І. Гель порушив питання про звільнення І. Скорняка і йому пообіцяли, що звільнять, але не дотримали обіцянки. Коли люди про це довідалися, то негайно вийшли всі на вулиці й демонстрували в суботу та неділю біля обласної прокуратури та обласного суду, вимагаючи звільнення І. Скорняка.

В неділю, 23-го липня, демонстрацію очолював посадник міста Львова Котик. Демонстранти зателефонували до КҐБ і вимагали звільнення І. Скорняка, заявивши, що коли його не звільнять, то народ не вийде на працю. Тим часом у Львові спинився весь рух міського транспорту. Демонстранти повісили блакитно-жовті прапори на будинках обласної прокуратури, обкому партії та міської ради.

Нарешті І. Скорняка привезли. Побачивши звільненого І. Скорняка люди підхопили його на руки й понесли до обласної прокуратури там підняли над головами і його й головного прокурора міста Львова. Потім демонстранти вирушили центром міста, несучи на руках І. Скорняка, щоб усі бачили, що його вже звільнено. На місці майбутнього пам'ятника Т. Шевченкові колони спинилися. І. Скорняк виступив і подякував Народному Рухові України за Перебудову, Товариству „Меморіл", Товариству „Лева" і УГС за підтримку і за визволення його з в'язниці.

Появився другий том вибраних творів Р. Рахманного

Торонто. — Минулого року тут, з бібліотеки „Гомін України" появився другий том вибраних творів журналіста Романа Рахманного п.з. „Україна атомного віку". Редакція книги і вступна стаття — Надія Олійник; оформлення обкладинки — Марта Гулей-Леґецкис.

Як про це пише Н. Олійник у вступному слові до цієї книги: „Другий том становить тематичну, а не хронологічну, частину цілости, складеної з двох книг тільки з уваги на технічні міркування: щоб розміри книги відповідали практичним потребам і вимогам читача".

Зміст першого тому книги Р. Рахманного розміщений у чотирьох розділах: „Слово на сторожі", „Україна і світ", „Український діялог" та „Жива Україна". Другий том — як пояснює Н. Олійник — „складається з наступних чотирьох тематичних розділів, які розвивають, доповнюють і уточнюють тематику попередніх, а де в чому навіть розширюють її обсяг". Ось перший розділ другого тому книги: „На позвах з імперією", а відтак — „За суверенну українську державу", „Пріоритет української організованости" та „Літературно-критичні нариси". Як бачимо і цей том книги відомого журналіста складається з чотирьох томів.

Видання другого тому цього збірника здійснено при підтримці Дослідного Інституту „Україніка", Торонто, Канада.

У ЛЬВОВІ ВІДКРИТО ВИСТАВКУ С. ГОРДИНСЬКОГО

СВЯТОСЛАВ ГОРДИНСЬКИЙ

КАТАЛОГ

ЛЬВІВ • МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ • 1989

Заголовна сторінка каталогу.

Львів. — У п'ятницю, 21-го липня ц.р., тут у Музеї етнографії і художнього промислу відкрилася виставка мистецьких творів Святослава Гординського, фірмована львівським обласним відділенням Українського Фонду Культури й Інститутом мистецтвознавства, фолкльору та етнографії ім. М.Т. Рильського при Академії Наук УССР.

Згідно з каталогом виставки на ній показано понад 230 творів мистця, до яких зачислено теж знищені в Музеї українського мистецтва картини С. Гординського за часів, як зазначено в каталозі, „командно-бюрократичних служб сталінського режиму та років застою". На виставці показано 52 олійні картини, 61 акварелю і решту — твори графіки, книжкової, екслібрису, плякатної тощо. Як ці твори збереглися? Каталог нотує прізвища понад 30 власників картин і графіки, які і в чорних часах нищення українського мистецтва зберегли твори Гординського.

Як зазначено в каталогу, упорядниками виставки були Василь Откович і Роман Яців, редактор каталогу. Він же відкрив виставку вступним словом, після чого говорив видатний львівський поет Романн Лубківський і гостя Слава Олесницька з Америки, при участі численної публіки.

Мистець С.Гординський, на запит редакції „Свободи" про свою думку щодо тієї виставки, що про неї довідався щойно з каталогу і плякату виставки. Сам факт виставки його не здивував, бо Львів має свої багаті культурні традиції, зокрема ті, що торкаються зв'язків із Заходом. В добу модерністичного мистецтва тут діяла Асоціяція Незалежних Українських Мистців (АНУМ), які розуміли, що не вистачає українізувати стилі інтернаціонального мистецтва, а, навпаки, що треба творити українське мистецтво таким, щоб воно саме ставало інтернаціональним. У східній Україні були мистці тих самих поглядів, і за це твори таких мистців, як Анатоль Петрицький і Михайло Бойчук, були винищені майже до кореня.

С. Гординський сказав, що його тішить те, що праця анумівців не пішла намарне і висунені ними проблєми далі актуальні.

Х. Дебарри обрана в члени Товариства пастелістів

Джерзі Ситі, Н. Дж. (К. Гук) — Христину Головчак-Дебарри, відому серед української громади з її графічних дереворитів, обрано в члени престижевого Товариства пастелістів Америки.

Це є професійне товариство вибраних мистців, ціллю яких є встановляти високі стандарти якости праць цього стиллю, як також об'єднувати видатних пастелістів у цьому товаристві. Всі мистці є пропоновані на членство в товаристві а ті, що відповіли вимогам високої якости встановлених спеціяльним жюрі, є вибрані повними членами; ті що були вибрані на другому місці стають допоміжними членами-мистцями. Х. Деббари було обрано повним членом товаритва.

Тепер товариство має 325 повних членів, вибраних з-поміж тисяч аплікантів. Х. Дебарри також призначено членом Управи, відповідальною за стипендійний фонд товариства, а також буде співвідповідальною за річну виставку спілки у вересні ц. р.

Мисткиня Х. Дебарри вже виставляла свої праці на виставці Крайової асоціяції мистецтв повіту Гадсон, була одною з 14-ох вибраних пастелісток з-поміж 160, що виставляли свої праці на мистецькій виставці в ґалерії Сальмаґунді в Ню Йорку, а також брала участь у виставці Американської професійної ліґи мистців Ню Джерзі. Вона запрошена брати участь у мистецькій виставці ґалерії Набіско, на якій прасуджують нагороди з виставлених праць, весною 1990 року.

Христина Дебарри плянує виставити також свої пастелі в ґалерії ОМУА в Ню Йорку у листопаді ц. р.

Мистці, які працюють в ділянці пастель і є у віці нижче 35 років, можуть зголошуватись на стипендії до: Pastel Society of America, c/o Christina Holowchak-Debarry, 15 Gramarcy Park So. New York, N. Y. 10003.

Р. Гайда плянує широко працю мирян

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Після того, як ми довідалися, що на Загальних зборах Українського Патріярхального Товариства в ЗСА 3-го червня ц.р., обрано головою вперше жінку, відому громадську активістку з Бріджпорту, Конн., Рому Гайду, ми негайно зв'язалися з нею особисто, щоб поставити декілька питань про її пляни праці та нові завдання УПТ в ЗСА.

Рома Гайда.

— Ґратулюємо вам за вибір на такий відповідальний пост і радіємо, що ви його прийняли. Чи можете нам дещо подати про ваші пляни та скільки часу маєте до переведення їх в життя?

— Дякую сердечно за побажання. Вони належаться не лише мені, але приймаю їх в імени усіх тих нових члені Управи, з молодшого покоління, що будуть помагати мені виконувати усі завдання. Можливо, що приплив нових сил — це безпосередній вислід святкувань 1000-річчя Християнства, а може з подіями в Україні є більше зрозуміння для важливости мирянського руху, а з ним допомоги УКЦеркві в Україні.

— Про це останнє ми вже знаємо із гостини у нас вашого нового співробітника референта зовнішніх зв'язків, яким став проф. Роман Андрушків. Чи ви знаєте вже якісь конкретні напрямні щодо акції допомоги Церкві в Україні?

— Розуміється, що нашим завданням є розбудова помісної УКЦ, а з тим наші думки і пляни спрямовані

(Закінчення на стор. 3)

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ОПУБЛІКУЄ ДОГОВІР СТАЛІНА І ГІТЛЕРА

Цюріх, Швайцарія. — Місцева газета „Таґесанцайґер" повідомила з Москви, що 8-го серпня совєтська преса опублікує секретний договір між Совєтським Союзом і національ-соціялістичною Німеччиною.

Московський кореспондент швайцарської газети повідомляє, що рішення опублікувати договір Сталіна і Гітлера було прийняте державною комісією, до складу якої входив, зокрема, колишній амбасадор СССР у Бонні Валентин Фалін. Ця комісія рекомендувала Верховній Ради СССР анулювати договір, який увійшов в історію як „пакт про ненапад".

„Можна передбачити майже певно, — пише швайцарська газета, — що кремлівські керівники приймуть рекомендації комісії".

„Майже певним" газета вважає і те, що в СССР буде опублікований секретний додатковий протокол з 23-го серпня 1939 року про сфери впливу в Европі. Згідно з цим протоколом Латвія і Естонія попали під владу Москви.

Як відомо, через вісім днів після підписання договору між сталінським Совєтським Союзом і гітлерівською Німеччиною фашистська армія напала на Польщу. Після поразки Польщі комуністи і нацисти уклали 28-го вересня ще один договір, який увійшов в історію як „Договір про дружбу і кордони". Згідно з ним, Литва також стала васалом Кремля.

На думку латиського історика М. Вульфсонса, який входить в державну комісію для вияснення обставин договору між СССР і Німеччиною, громадяни Латвії, Литви і Естонії дістануть моральне задоволення у зв'язку з публікацією тексту договору і їх просьб анулювати його. „Але вони, — сказав Вульфсонс про латишів, литовців і естонців, — очікували більшого. Зокрема, відкритого осудження таємних угод про сфери впливу".

До недавнього часу совєтський уряд Ґорбачова відкрито заперечував існування якихось секретних договорів між СССР і Німеччиною. Але позаминулої неділі В. Фалін, який займає тепер пост завідуючого міжнародним відділом ЦК КПСС, сказав в інтерв'ю для західньонімецької телевізії, що він не має ніяких підстав сумніватися в тому, що секретні угоди були підписані.

Уряд Таджикістану удержавив рідну мову

Москва. — Газета „Ізвєстія" з 23-го липня повідомила, що в Таджицькій ССР на десятій сесії Верховної Ради основною подією було затвердження закону про удержавлення таджицької мови.

Цікаву промову виголосив голова Президії Верховної Ради Таджицької ССР Г. Паллаєв, який сказав, що деформація в розвитку культури народу негативно вплинула на мову основної частини населення, стала причиною звуження сфери її вживання. Навіть серед представників таджицької інтеліґенції чимало таких, які не вміють розмовляти чи писати рідною мовою.

Підвищення статусу таджицької мови сприятиме зростанню авторитету також і мов інших народів, що проживають в Таджикістані, зростанню взаємної поваги та дружби. Російська мова, як мова міжнаціонального спілкування, також вільно функціонуватиме на територї ТССР.

Одна із статей закону передбачає вивчення старої таджицької писемности на основі арабської графіки. Питання її вивчення в загальноосвітніх школах відображені в спеціяльному пляні.

Ще минулого року в ЦК КП республіки було прийнято постанову про негайну підготову і видання підручників для середніх і вищих шкіл, які відповідали б вимогам сучасної педагогічної науки.

Уряди всіх республік один за одним дбають про мову свого народу. Не робить цього тільки уряд Щербицького в Україні. Вже другий рік обговорюються ці проблеми в українській пресі, на мітинґах і конференціях різних формальних і неформальних об'єднань, але ще й досі нічого не змінилося. В той час, як у Таджикістані підготовка закону про мову тривала всього три місяці, а в республіках Прибалтики це було вирішено дуже швидко.

У СВІТІ

У ЧЕРВНІ В МОСКВІ відбулася пресова конференція економістів — депутатів нової Верховної Ради. Геннадій Лісічкін, який виступив на пресовій конференції, заявив, що країна перебуває у глибокій кризі і занурюється в неї все глибше. Професор Леонід Абалкін передбачив, що якщо протягом двох років становище не поліпшиться, то можна очікувати політичного перевороту. Володимир Тіхонов твердив, що на країну насувається голод. Розповіді тих, хто їздить побачитися з рідними в СССР, хто приїжджає в гості на Захід, підтверджують, що становище в Совєтському Союзі катастрофічне і стає з кожним днем все гіршим.

„НАЙБІЛЬШ ТРАГІЧНОЮ ніччю за останні місяці" назвала бейрутська поліція ніч зі середи на четвер, коли в результаті взаємного ракетного обстрілу між сирійською армією і християнською міліцією були вбиті 38 і поранені 80 осіб. Сумний рекорд в цій тривалій артилерійській дуелі був встановлений в ніч з 13-го на 14-те березня, коли були вбиті 39 і поранені 96 осіб. Всього, починаючи з 4-го березня, коли почалася війна між різними релігійними групами і арміями, у столиці Ливану завинула 481 особа. „Кому потрібно вбивати старих і дітей!" — з гіркотою сказав кореспондентові аґентств Ассошієйтед Пресс Мохаммедові Салямові один з бейрутських поліціянтів. При цьому він показав на руїни двох багатоповерхових житлових будинків.

СТОКГОЛЬМСЬКИЙ СУД В результаті голосування, в якому взяли участь судді і присяжні, визнав Крістера Петтерсона винним у вбивстві прем'єр-міністра Ольофа Пальме. Слідство, що тривало багато місяців, носило суперечливий характер, і обвинувачення не змогло представити стовідсоткових доказів вини Петтерсона. Рішення суду було базоване переважно на свідченні жінки покійного прем'єр-міністра Лізбет Пальме, яка заявила, що вона „без всяких сумнівів" впізнає вбивцю свого чоловіка. Покази Лізбет Пальме, однак, явно непереконливі. Вона заявила лише, що бачила обвинуваченого в кількох метрах від місця вбивства.

ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ ВЕРШИННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Париж. — У суботу, 29-го липня ц.р., тут відбулася тригодинна зустріч між державним секретарем ЗСА Джеймсом Бейкером і совєтським міністром закордонних справ Едуардом Шеварднадзе. Оба державні діячі висловили впевненість, що їх наступна зустріч у вересні „може прокласти шлях до переговорів між президентом Джорджем Бушем і Міхаїлом Ґорбачовим".

„Якщо ми добре і старанно підготовимося, то, звичайно, зустріч на вершинах відбудеться досить швидко", — заявив журналістам Е. Шеварднадзе, виступаючи на пресовій конференції у совєтській амбасаді. Присутній там державний секретар Дж. Бейкер висловився більш стримано, зауваживши лише, що „очевидно, до деякої міри, так", така зустріч відбудеться.

Порушуючи встановлену традицію, американський державний секретар запропонував Шеварднадзе зустрітися 19-20-го вересня не в Ню Йорку, де в той час відбуватиметься Генеральна Асамблея ООН, а у Вайомінґу, на ранчо, що належить Бейкерові. На думку асистентів обох державних діячів, надто прості умови життя на ранчо американського державного секретаря навряд чи відповідатимуть протоколові зустрічі дипломатів такої високої ранґи, хоч, як зауважив один із членів американської делеґації, пропозиція Бейкера явно сподобалася Едуардові Шеварднадзе і його почотові.

Совєтський міністер інформував свого американського колеґу про стан процесу змін у Совєтському Союзі, відзначаючи, що, не зважаючи на страйки і заворушення, перебудова продовжується. Державний секретар, у свою черґу запевнив Шеварднадзе в тому, що З'єднані Стейти задоволені змінами, що відбуваються в СССР, і, як сказав один з його асистентів, запропонував „технічну підтримку" для прискорення темпів зростання совєтської економіки.

Говорячи про становище в країнах-сателітах Москви, зокрема у Польщі і Мадярщині, Шеварднадзе сказав Бейкерові, що зроблені там важливі кроки на шляху до дальшої демократизації суспільства, він розцінює „позитивно".

Як повідомив асистент Шеварднадзе Віталій Чуркін, совєтський міністер вручив державному секретареві два документи — один з них передбачає дальший розвиток культурних і технічних зв'язків між двома надпотугами, а другий — закликає прискорити хід женевських переговорів про заборону хемічної зброї.

В АМЕРИЦІ

РОБІТНИКИ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ заводі фірми Ніссан у Смирна, Теннесі, в четвер, 27-го липня ц.р., великою більшістю голосів відкинули репрезентування їх перед дирекцією фабрики профспілкою Об'єднаних автомобільних працівників (ЮАВ). Експерти твердять, що програ профспілки ЮАВ є поганим передвісником для профспілкових організаторів. У затяжній півторарічній кампанії чиновники профспілки твердили, що робітники автомобільного заводу фірми у Нешвіллі заробляють 7,900 дол. більше на рік, як працівники Ніссан, як також те, що Ніссан не поправив небезпечних для своїх працівників обставин, які спричиняли поранення. Ніссан всі ці закиди гостро заперечив і в свою чергу обвинуватив профспілку, що хоче витягнути від працівників фірми 800,000 дол. річно у формі вкладок без жодних користей з цього для робітників.

СПРАВА ЗАПІДОЗРЕНОГО У шпигунстві американського дипломата Фелікса Блоха набирає чим раз більше незрозуміло-таємничого сенсаціоналізму, а немало до цього причиняється і ця неясна стриманість американського Уряду в його оскарженні. Найновіші вістки на сторінках преси про те, що нібито запідозрений Ф. Блох у своєму першому переслуханні аґентами ФБІ заявив, що СССР заплатило йому „багато грошей" та й те, що він співпрацює з совєтами вже „багато років", були нібито переказані не названим американським службовцем, причетним до цієї справи. Одначе у Вашінґтоні кілька урядових чиновників, обзнайомлених зі справою Ф. Блоха, заявили, що їм не відомо про будь-які заяви Ф. Блоха в цій справі.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ДОМОВЛЕННЯ між Білим Домом і провідниками Конґресу, Палата Репрезентантів відкинула виріб ядерної ракети „Міджетмен". Це потягнення було також сильним ударом для заплянованої президентом Джорджем Бушом програми відновлення і модернізації ядерної зброї ЗСА.

КОМІСІЯ СУДІВНИЦТВА Палати Репрезентантів переважаючою більшістю голосів одобрила законопроєкт про заборону палення національного прапору ЗСА. Згідно з законопроєктом переступників каратиметься однорічним ув'язненням і гривною. Законопроєкт одобрено голосами 28 до 6, а предсідник комісії, демократ Джек Брукс, заявив, що тепер передасть цей законопроєкт до вирішення цілої Палати Репрезентантів. Після того, як Верховний Суд ЗСА минулого місяця голосами 5 до 4 вирішив, що палення національного прапору не перечить першій поправці до Конституції про свободу вислову, то обидві палати Конґресу вирішили цю справу негайно розглянути і дійти до якогось рішення. Запропоновано дві розв'язки: Президент Джордж Буш і багато республіканців були за тим, щоби прийняти нову конституційну поправку виключно в цій справі, а демократи запропонували прийняти в Конґресі закон. Більшість демократів виступає проти конституційної поправки, тож і не диво, що у Комісії судівництва, де більшість є демократи, проголосовано ними запропонований законопроєкт, а відкинуто дві пропозиції республіканців про потребу конституційної поправки.

ОФІЦІЙНИЙ УРЯДОВИЙ ЗВІТ про здоровельний стан в ЗСА виявляє, що різко зросли смертності спричинені пістряком легенів серед жіночого населення. Конкретні дані про це подав Крайовий центр контролі хворіб з осідком в Атлянті, який у своєму звіті вказує на 44-відсотковий зріст смертних випадків серед жіноцтва ЗСА від 1979 до 1986 року, а тільки на 7 відсотків серед мужчин. За причину такого повернення справи подається 35-літню зміну у загально прийнятих формах поведінки серед жіноцтва, яка якраз найбільше виявилася в останніх десятьох роках. Одним з тих виявів є масове куріння цигарок жінками.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Обмежена автономія для самостійних республік

У заголовку цих міркувань схоплений цей курйоз, який можливий тільки в Совєтському Союзі. У „найдемократичнішій у світі" ленінській конституції признано складовим частинам Совєтського Союзу всі самостійницькі права включно з правом на відокремлення. Імперія називається „Союзом" національних Республік; у всіх західніх енциклопедіях і популярних довідниках написано, що складові частини СССР є „самостійними республіками". Це одна з брехень, яка становить фундамент усієї партійно державної системи большевицької імперії. Але, як відомо, небезпека економічної катастрофи примусила Міхаїла Ґорбачова шукати порятунку у реформах, які з черги, несподівано для Ґорбачова, відродили свободолюбний дух у цих різних „самостійних республіках", які не хочуть бути на віки колоніями. Литовський і естонський льокальні парляменти та їхні Політбюра прийняли були постанови про відірвання економіки тих країн від центрального плянування і центральної керми.

Верховна Рада у Москві схвалила в минулому тижні у принципі ці постанови, проковтнувши гірку піґулку, що литовські, естонські й латиські комуністи, так само, як комуністи польські, в першу чергу є патріотами своїх батьківщин та щойно на другому місці — комуністами.

Резолюція Верховної Ради тимчасова і щойно в жовтні цього року має піти на розгляд і схвалення в деталях, бо в міжчасі центральні і місцеві прибалтійські власті мають вирішити, як бути з залізницями, копальнями й фабриками, що їх Москва вважає, що вони є „союзовою" власністю. Але литовці й естонці вдоволені такою настановою Верховної Ради, правильно вважаючи, що це тільки найперший крок на шляху до повного визволення. Латиші заповіли прийняття подібного закону в найближчий час. Провідники цих трьох невеличких балтійських народів виявили велику мудрість у плянуванні і реалізуванні своїх свободолюбних прав. Вони поклали натиск на економіку й вимагали права вирішувати самим свій бюджет, свої податки, ціни на продукти, винагороду робітникам і службовцям та ведення закордонної торгівлі.

Противитися тим вимогам, наставленим на поправу економіки було куди трудніше, ані ж вимогам національно-політичного характеру з явним вістрям проти центральної окупаційної влади. І ті суто економічні вимоги не знайшли одностайного схвалення єдинонеділимцями.

„Ню Йорк Таймс" з 28-го липня 1989 року наводить голос невдоволення Юрія Маслюкова, голови Державної комісії плянування, який передбачає, що згода Верховної Ради на вимоги прибалтійських країн спонукає інші союзні республіки й собі вимагати подібних свобод.

Маслюков розуміє правильно. В економіці однаково, як у політиці хід подій подібний до абетки, в якій буква ступає за буквою. Існує правильна теорія „ланцюгової реакції", де всі ланки ланцюга нероздільно пов'язані. І прибалтійці не зупиняться на здобутті автономії в ділянці економіки. Поруч з турботою за свою економікою, що її загирив большевицький марксизм, вони виявили вже відважні дії в ділянці культури, основою якої є — рідна мова. Закон, що зробив литовську, естонську, латиську мови мовами державними із зобов'язанням усіх чужомовних мешканців (росіян) на будь-яких заробіткових позиціях вивчити до визначеного часу цю місцеву державну мову — спонукало навіть впертих русотяпів до страйку на фабриках і майстернях, де вони мають більшість. Але прибалтійські власті цим не журяться: небезпека втратити заробіток і можливість прожитку присилує русотяпів таки вивчити місцеві національні мови й заговорити ними.

Литовці, естонці, латиші — терпеливі. Маючи навіть цей атут за собою, що американський Уряд дотепер не визнав окупації названих трьох прибалтійських країн Москвою у 1940 році, тамошній провід бережеться, щоб не спровокувати подібної масакри такої, яка відбулася у столиці Грузії Тбілісі. Вчімося на мудрих прикладах чужих народів, навіть куди-куди менших, як нарід український.

Н. Осока

ШЛЯХ ДО САМОУСВІДОМЛЕННЯ І ПОКУТИ

Політика гласности, а разом з тим роз'яснювальна праця Української Гельсінкської Спілки, Народного Руху України за Перебудову, Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка, Товариства „Меморіял" та інших демократичних об'єднань сприяли зростанню національної свідомости українців. Почався справжній процес очищення і серед комуністів, які нерідко спокутують свої гріхи публічно.

Письменники, викладачі вищих шкіл, журналісти, працівники кіно організовують дискусії, лекції, семінарі, зустрічі з народом. Те ж саме роблять неформальні об'єднання, які крім того видають незалежну пресу. Все це робиться з метою допомогти молодим зрозуміти хто були їхні предки і що довелося пережити українському народові в минулому. Поступово падає заслона, що відгороджувала народ від власної історії.

Про одну з таких дискусій розповідається у статті „Спокута чужих і власних гріхів" на сторінках газети „Молодь України" ч. 129 з 5-го липня ц. р. Це діялог декана факультету журналістики Львівського університету Володимира Здоровеги і студента четвертого курсу цього ж факультету Олександра Бусола. Під час дискусії йшлося про національно-колонізаторське пригнічування народів за часів Російської імперії, а потім СССР, та про політику перебудови, за якої, як сказав о. Бусол, народ може користуватися обіцяними свободами лише в рамках, які послужливо окреслює місцева влада, подаючи мотиви різного роду заборон у благородному оформленні, наприклад, „боротьба з демагогами, екстремістськими елементами" тощо. Твердять, що „мітинги деморалізують молодь", знаходять багато інших причин.

„А по суті відбувається дуже складний перехід від однієї системи управління до іншої, — відповідає В. Здоровега. — Ми, старше покоління, звикли до дозволу й заборони. Не дивно, що ці процеси нас (я не виключаю й себе) лякають. Багатьом керівникам не хочеться змиритися, що не вони керуватимуть, що діятимуть об'єктивні закони.

О. Бусол зауважив, що під час З'їзду народних депутатів СССР найбільше невдоволення молоді викликали спроби адміністративного апарату по-старому диктувати свою волю. Вони стали свідками того, як не допускали до майбутніх виборців несанкціонованих властями кандидатів. Він пригадав ганебний епізод, коли висунутого Товариством „Лева" кандидата в депутати поета Ростислава Братуня не допустили на передвиборну конференцію в університет та на ряд інших підприємств. Сказав, що було чимало критичних зауважень студентів і щодо з'їзду та його результатів. Проте відзначив, що завдяки виборам стало видно наскільки змінилася людська свідомість.

В. Здоровега в свою чергу сказав, що „спадщина минулих років стала фатальним тягарем. Іменем партії творилися та й сьогодні нерідко творяться явні беззаконня". А під час виборів абсолютно неспроможною виявилась офіційна пропаґанда. „Вона зводилась знову до закликів і загальних фраз, чим себе остаточно скомпромітувала. Натомість агітація різних неформальних об'єднань була агресивною, наступальною, безпардонною, я б сказав, навіть нахабною. Невміння вести діялог зашкодило багатьом кандидатам у депутати".

Далі він говорив про те, що до неформалів треба ставитися з більшим довір'ям, хоч вони й намагаються виробити свої власні концепції перебудови та вони перші реально вже почали щось робити. Потрібний не тільки плюралізм думок, але й плюралізм проєктів, теорій. Бо досі на перше місце ставили принцип партійности, тому наука втратила своє основне значення. Переслідуваннями, репресіями людей примушували до негідних вчинків. Відбувалась деморалізація науковців, багато з яких ставали рупором ідеологічних установок.

Коли мова зайшла про самвидавські видання, в яких опубліковано звинувачення, що Здоровега та його колеги причетні до засудження В. Чорновола, братів Горинів, М. Осадчого, Ірини та Ігоря Калинців — Здоровега відповів:

„Справді я з іншими літературознавцями і письменниками був залучений як експерт у справі вже притягнутих до відповідальности громадян. Скажу про своє нинішнє ставлення до тих подій. У ті роки притягалися до відповідальности люди, які мислили не так, як більшість. Інакомисліє кваліфікувалося як боротьба проти існуючого політичного ладу. І робилось це не без моєї допомоги. У цьому відчуваю свою вину. У своїх писаннях я був не до кінця правдивим, теж хотів сподобатись, йшов за течією. Така була обстановка, хоч усе це пояснення, а не виправдання".

На зауваження О. Бусола, що під час виборів нав'язувані виборцями кандидати з тріском провалилися, Здоровега відповів, що не випадково серед обраних народом депутатів так багато комуністів і що „велич перебудови, велич нового мислення полягає в тому, що комуністи першими порушили глобальні питання сучасности".

Невідомо лише чи Здоровега знову „хотів сподоба-

(Закінчення на стор. 4)

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Допоможіть Батькові-Союзові

Чи може організація довго втриматися, коли вона безперестанно дає, взаємно не отримуючи нічого назад, або не відновлюючи свого майна. На цей запит дано відповідь пізніше.

Коли будь-яка українська організація потребує фінансової допомоги, куди вона іде за нею, щоб фінансувати свої проєкти, або коли їй потрібно мецената? Очевидно до УНСоюзу. На денному порядку бачимо представників різних організацій, які чекають на нагоду говорити із Головною Екзекутивою, щоб їм фінансово допомогти.

Як доброму батькові Батькові Союзові неможливо відмовити будь-кому в українській громаді, коли хтось є в потребі. УНСоюз завжди був і завжди є щедрий. Багато уже написано **про жертвенність Батька Союзу** в союзовій пресі. Найновішим прикладом є стипендійні нагороди, — в сумі 120,000 дол. — для нашої молоді. Коло 115,000 дол. видано на цю ціль в минулому році, а коло 112,000 в — передминулому. Щедрість УНСоюзу щодо під**тримки української громади** в діяспорі — це історичний факт, про який можна прочитати вже в енциклопедії українознавства. Багато бажали б собі, включно із автором цієї статті, щоб Батько Союз значно збільшив свої дотації для української громади.

Тепер вернімся до вступного запиту цієї статті. Здоровий людський ум підказує нам, що цій організації, яка є безнастанним жертводавцем, колись щось мусить вернутися назад. Чи вже не пора віддячитися **УНСоюзові? Але в який** спосіб можна цій нашій установі допомогти. Невже ж **Союз провадить збірку на своє утримання? — Ні.** Правда, що можна безпосередньо жертвувати на адресу фондів, заснованих **УНСоюзом і призначених на різні добродійні цілі.** — Властиво, УНСоюзові можна допомогти різними способами.

Коли ви ще не є членом, то ним станьте. Нових членів УНСоюз завжди потребує. **Вистачить дешева поліса** життєвого забезпечення.

Коли ви уже є членом, то станьте активним членом у своєму Відділі або своїй Окрузі. Союз потребує енерґійних, активних членів, які творять добро не лиш для УНСоюзу, але також в українській та позаукраїнських громадах.

Дозвольте теж УНСоюзові задоволити ваші фінансові потреби.

У теперішніх часах, кожна особа, не зважаючи на те, чи вона самітна, чи з родиною, повинна забезпечити **фінансово і то не лише** себе, але й свою родину. Це є найосновніший спосіб доказати, що ви дбаєте про ваших рідних. Тут йдеться про життєве забезпечення для головного постачателя родинного зарібку, для дружини або мужа, щоб забезпечити фінансування вищих студій для дітей, життєве забезпечення гіпотечних позичок та інші фінансові потреби.

Уже минули часи, коли нам треба було звертатися до комерційних забезпеченевих підприємств за такою фінансовою обслугою. УНСоюз уже має підставові забезпеченеві продукти по конкуренційних, або, в багатьох випадках, нижчих цінах.

Чи ви знаєте, що УНСоюз має своїх власних професійних представників, які можуть допомогти вам проаналізувати всі ваші родинні фінансові потреби. Ви можете скористати із цих професійних обслуг. Цим способом ви скористаєте що УНСоюз вас обслужить, а ви рівночасно під**тримуватиме Батька Союза у його нескінченому завданні підтримувати українське** суспільство.

Якщо ви вагаєтеся забезпечитися в УНСоюзі — запитайте агента іншої великої комерційної забезпеченевої компанії, скільки та компанія жертвує на українські громадські цілі. Запитайтеся рівно ж її/його чи їх взагалі обходить, що діється в українській громаді?

Союз навпаки, про це дбає. Він заслужив собі багато разів в його 95-річній історії на звання „Опікун української діяспори".

Поступіть совісно, прийдіть до УНСоюзу! Наше число телефону: (201) 451-2200.

Андрій Воробець

Юрій Р. Рибак

ІЗ РИБНОГО ПРОМИСЛУ

У діяспорі рибний промисел має важну економічну відповідальність, не тільки бо забезпечує харч для населення світу, але ще дає працю шести мільйонам особам в тому 300,000 американцям. В обсяг зацікавлення цього ж промислу попри рибу входять теж морські тварини з черепашкою („Shellfish"): устриця, краб, омар („Lobster") як теж водорості. А тому, що риба — це важливе джерело протеїни, потрібної людині для нормального відживлювання, пересічний річний світовий улов виносить 85 мільйонів тонн. Тут ніхто інший а японці є першунами, а ЗСА задоволились четвертим місцем, під час коли Канада є на 16-му місці.

У своєму історичному розвої рибальство стало причиною розбудови не тільки техніки самої ловлі але і спонукало рпзбудову потрібної торговельної фльоти. Море, — як кажуть — широке і глибоке, одначе не всюди є відповідні місця для ловлі риби. Із традиції народу вважали рибу загальним майном, себто ніхто не був її власником аж до часу, коли її зловив. З хвилиною розбудови далекосяжної рибної фльоти, багато держав стали охороняти свої прибережні рибні ресурси від зайдів. На тому бо тлі дійшло до багатьох непорозумінь, а головно до кого належить море... Остаточно у 1970 році майже всі надморські держави погодились встановити рибні охоронні зони на віддалі 200 морських миль від побережжя.

У ЗСА багато риболовних човнів чи пак кораблів продає свою рибу на авкціонах у пристанях. Ціна очевидно залежить від кількости зловленої риби та попиту на неї. Непевність, одначе, у кількості ловлі спонукала деяких рибалок створити спільні ринкові кооперативи, які заздалегідь встановляють кількість потрібної риби як теж ціну, яку заплатять відборці. Тим рабом рибалки запевняють собі збут і заробіток.

До осягнення успіху у рибному промислі можна зовсім сміло примінити приповідку: „Час то гроші". Річ у цьому, що якість неживої риби швидко обнижується. А щоб її охоронити від зіпсуття і затримати ринкову вартість примінюють різні методи консервування. Сушення, солення та вудження вживали протягом тисячі років. Ці методи зменшують вологість у риби та сповільняють розвій бактерій як теж розклад протеїни. Новіщі методи захорони — це консерви риби забезпечені від зіпсуття у герметично закритих бляшанках чи слоїках. Віднедавна популярно заморожувати поодиноке рибне філей разом у більших бльоках. Але риба не є виключно поживою для людей. Мелену рибу домішують фармери до корму худоби ці, хто має домашні тварини купує особливо приправлений сухий рибний корм. Знову ж оливу з перерібки риби можна знайти у виробництві клею, фарби, мастила та... чорнила.

І здавалось би, що для рибного промислу „море по коліна", однак так воно не є. Американці їдять щораз менше риби, а до цього причинилося занечищення морської води та зростаючі ціни. Американці у відношенні до харчу стали більш обережними як будь-коли. Щоб не захворіти, вони не споживають занечищеної довкіллям риби, однак представники промислу настирливо запевняють, що 65 відсотків спожитої тут риби походить із здорового імпорту, а домашню рибу ловлять у чистих водах. Але чи таке вияснення збільшує охоту до їжі?

Знавці рибного діла пояснюють, що властиво риба ніколи не була аж надто популярна серед американців. Вони ж з'їдають п'ять разів більше... курятини, що є на першому місці усього роду м'яса! Знову ж ціна на рибу в останніх трьох роках зросла на більше ніж 25 відсотків. І нині, коли господині приходиться купувати для великої родини, то що ж вона вибере? Курятину за 70 центів фунт чи цієї ж самої ваги рибний філей за 4 доляри?!...

Як би не було, то рибний промисел у популяризації свого продукту не дає за вигране і підбирає різні доступні методи та способи. Тому і саме будьмо приготовані на ударну кампанію реклямами у засобах загальної інформації, що має бюджет около семи мільйонів долярів. Будьмо теж приготовані на нові рибні продукти нижчої ціни, які не будуть „оригінальною" рибою а радше підробленою. І тут маємо на думці назву японського походження „Сурімі". Це є рибний продукт із дрібно посіченого рибного м'яса як сайда з Аляски („Pollock"), змішаний із харчовими стабілізаторами і домішками. Ця мішанина стиснена прасою нагадує природного краба, шрімпса, омара тощо. Тут виробництво „грає в одверті карти", цей бо продукт воно означує як імітацію. Знавці американського куховарства уважають це другорядним харчем і не дуже тим захоплюються. Це ж, одначе, не є перепоною до успіху. Ось у ділянці м'яса популярні є „гат доги". У них годі розібратись, що є всередині, бо кожна комбінація можлива!... Зрештою популярність „сурімі" остаточно встановить опінія споживачів...

А покищо американський рибний промисел стоїть перед проблемою як переконати загал, що риба здорова і як встановити конкуренційну з іншим родом м'ясива ціну. А в пошукуванні за новими сортами риби, досі ще не вживаними, є можливість мати, дешевшу рибу... Хто знає може і пощастить, бо зрештою як то кажуть „на безриб'ю і рак риба".

КЕРІВНИЦТВО „СОЛІДАРНОСТИ" повністю схвалило заяву Леха Валенси, який відкинув пропозицію президента Польщі Войцєха Ярузельського про створення „широкої коаліції народної єдности". У прийнятій резолюції сказано, що опозиція „рано чи пізно сама стане коло керма державної влади". На першій зустрічі з представниками „Солідарности" Ярузельський заявив, що не може доручити опозиції формування уряду, бо подібна акція може викликати негативну реакцію союзників Польщі з Варшавського Пакту. Член керівництва „сільською 'Солідарністю' " Юзеф Сліж зауважив, що Ярузельський конкретно назвав Совєтський Союз, Східню Німеччину і Чехо-Словаччину. Виступаючи на нараді керівництва „Солідарности", проф. Броніслав Ґеремек заявив, що небажання Ярузельського доручити „Солідарности" формування уряду пояснюється страхом партійців втратити залишки влади і впливу. Саме Ґеремек і вніс пропозицію про категоричну відмову „Солідарности" взяти участь в коаліції з комуністами. Ґеремек, зокрема, заявив, що комуністи з задоволенням передали б „Солідарности" „Міністерство смерти, міністерство нестачі продуктів і міністерство розпаду економіки".

Микола Вірний

ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ НЕСКОРЕНОМУ

I.

Недавно з ініціятиви православної парафії Свято-Андріївського собору та Об'єднання українців у Вашінгтоні було влаштовано вечір, присвячений творчості Бориса Антоненка-Давидовича. На вечорі, який відбувся в залі Свято-Андріївського храму, були присутні дочка і внук письменника.

Першим говорив поет Володимир Біляїв. Це був спогад про першу зустріч з Б. Антоненком-Давидовичем. Це не була особиста зустріч з письменником, а з його творчістю. Спочатку доповідач нагадав про початок творчости письменника в 1923 році та згадав твори, написані до вимушеного виїзду з України в 1933 році. За десять років, від 1923 до 1933, Б. Антоненко-Давидович написав десять творів: драма „Лицарі абсурду", книга оповідань і повістей „Запрошені силюети", „Тук-тук", „Синя волошка", повість „Смерть", „Справжній чоловік", „Шкапа", „Печатка", „Землею українською", „Люди й вугілля", „Крила Артема Летючого", „Паротяг ч-273. Твори його свідчили і про велику обдарованість талантом і про велику працьовитість. Моєму поколінню, яке кінчало десятирічку в 1941 році, творчість Бориса Антоненка-Давидовича була невідома. Ми нічого не читали з великого доробку його, — зазначив В. Біляїв. І щойно в 1946 році у таборі Ді-Пі, у Фірінзберґу, почала кружляти з рук в руки книжка нарисів „Землею українською". А коли та книжка попала до парубоцької кімнати, в якій жив тоді доповідач, то мешканці її попросили його прочитати книжку вголос. А що там було багато про його вужчу батьківщину, Донеччину, то читав він з тим більшою приємністю. Читав тоді і вразила його щирість письменника. Нею просякнені всі твори Б. Антоненка-Давидовича, — підкреслив В. Біляїв.

І прочитав він уривок, з книги, написаної 60 років тому, який і нині дає картину, актуальну до сьогоднішніх наших днів. Властиво, за ці нариси та повість „Смерть" Антоненка-Давидовича і засудили, бож писав він про те, що большевизм ни відповідає психіці українського народу. Доповідач звернув увагу і на величезну популярність, якою користується письменник як на рідних землях, так і в діяспорі. Його роман „За ширмою" появився трьома виданнями на Україні і вчетвертим в Австралії.

Закінчуючи свій виступ, В. Біляїв зацитував рядки з листа Василя Симоненка до Антоненка-Давидовича: „Сердечно дякую вам за чудову книжку, за ті години творчої і естетичної насолоди, котрі ви подарували багатьом, багатьом читачам". Це була реакція молодого поета на роман великого письменника „За ширмою".

Зворушливим був виступ прибраної дочки пасербиці Ярини Тимошенко. Вона привітала присутніх від „столиці України" і схвильована почала розповідати про батька, якого донедавна, протягом останніх 17 років ніхто на Україні жодним словом не згадував. З великим зворушенням і захопленням ствердила вона, що тут, в Америці, люди більше шанують її батька, ніж там, на Україні. З пошаною до людей говорила, як вони дорожать своїм рідним, як вчать дітей не забувати свого коріння. Не минув її уваги і той факт, як докладаються зусилля, щоб видати і донести їх твори до всіх українців, особливо репресованих, переслідуваних донедавна письменників на Україні, зокрема твори її батька. Але водночас, зазначила Ярина Тимошенко, її трохи здивували і неприємно вразили спогади Хахуліна, який останнім часом багато пише про її батька. „Я хочу, — сказала Я. Тимошенко, — щоб ви знали правдиву інформацію про батька і його біографію". Вона, зокрема, звернула увагу на те, як просто Хахулін пояснює, наприклад, чому Антоненка-Давидовича подвійне прізвище. Він пише, що, мовляв, у нього дружина акторка в Києві. Він письменник. Вони одружились. Вона Антоненко. Він Давидович. От і вирішили взяти собі отаке подвійне прізвище.

І прочитала Я. Тимошенко те, що батько писав про своє прізвище і що було надруковано цього року в журналі „Україна", ч. 7. Там опубліковано також одне з оповідань з вступом її чоловіка, який також є письменником.

Згадуючи про своє прізвище, Антоненко-Давидович каже, що його „літературне прізвище Антоненко-Давидович є водночас і псевдонімом, і прізвищем прадідів... За козацького роду".

Розповіла Ярина Тимошенко і про те, що зараз робиться на Україні, щоб там теж пізнали її батька таким, як він цього заслуговує.

В Києві створено Комісію творчої спадщині Антоненка-Давидовича. На своєму засіданні ця Комісія обговорювала, що у зв'язку з 90-річчям письменника, яке припадає на 5-те серпня цього року, треба причепити таблицю на будинку вулиці Леніна 68, де він жив протягом останніх років. Говорили і про те, що треба назвати вулицю іменем Антоненка-Давидовича, бібліотеку іменем Антоненка-Давидовича...

Розповідаючи про батька, Ярина Тимошенко підкреслила, що він був незламною, стійкою людиною. Доля його постійно ніби переслідувала. Нещодавно у передмові до новел в російському журналі „Радуга" письменник Анатолій Дімаров сказав: „Більш страдницької письменницької долі в літературі я не знаю". І справді це було так, — продовжувала розповідь дочка, — але батько тримався. У відчай він ніколи не впадав. У найтяжчі хвилини інколи міг тільки з болем сказати: „що моє серце вже не вміщає людських страждань і болю. Життя міцно тримає мене у своїх лабетах і стискує їх дедалі дужче". І тут же черговий обшук, вилучення творів. А він з усміхом говорив „Налітайте воріженьки, сам вас накликаю". Він був міцний, з нього говорив міцний дух, з яким він дотримався до останньої хвилини.

„До батька дуже горнулася молодь, — згадувала дочка. — Молодь вбачала в ньому духовного наставника".

Антоненко-Давидович був надзвичайно красномовним співрозмовником. Він настільки захоплюючо розповідав, у нього була така дивовижна ерудиція. Він був, за окресленням дочки, ходячою енциклопедією. Молоді йому могли тільки заздрити.

Закінчення буде.

Конференція Централі українських кредитівок Америки

Централя українських кредитівок Америки, яка об'єднує 29 українських кредитівок, відбуває спільні наради два рази річно. Це своєрідні семінарі, бо предметом виміни думок є в першій мірі назначена заздалегідь в порядку нарад якась важлива актуальна справа, яка стосується усіх кредитівок. Дискусія є звичайно дуже жвава і цікава, бо це обговорює справу група фахових людей, які свої думки опирають не лише на теоретичному знанні, але в першій мірі на практичному досвіді, здобутому із щоденної практики. І хоч діяльність в переважній мірі в усіх кредитівках однакова, все ж таки різні льокальні обставини породжують специфічні ситуації чи проблеми, яких розв'язка може цікавити всіх учасників нарад. Досвід однієї кредитівки може допомогти іншій. Виміна практичного досвіду — це одна з головних цілей тих конференцій.

Але управа Централі, яку очолює інж. Дмитро Григорчук, свідома також того, що підставою правильних практичних децизій є фахове теоретичне знання. Тому майже в кожну програму конференції є включений реферат якогось експерта, часто з великих фінансових інституцій, який грунтовно обізнаний з якоюсь фінансовою ділянкою, подає цінні фахові вияснення.

В програму конференції, яка відбувалася цієї весни 6-7-го травня на оселі Верховина, була включена доповідь представника Централі американських кредитівок, який говорив про справу забезпечення.

Практична частина нарад обіймає завжди аналізу стану наших кредитівок в даний момент, на тлі загального фінансового становища краю і порівняння вислідів їх праці з американськими. Це виконує від початку свого головства Володимир Гупалівський, який свій огляд закінчує практичними суґестіями для поліпшення праці кридитівок. Циферну аналізу стану наших кредитівок, їх порівняльний ріст в часі, в таких ділянках як побільшення активів, числа членів, приходів з інвестицій, позичок, проводить звичайно інж. Богдан Андрушків, ілюструючи це графічно.

Цікавою темою нарад на останній конференції була справа відношення українських кредитівок Америки до кооперативного руху в Україні, що зароджується. В ході дискусії стало ясно, що ніхто не був достатньо ознайомлений з подробицями цього задуму. Загально була висловлена думка чекати до часу, коли стане відомим, що нав'язання такого контакту є можливе і тоді вислати делеґацію на Україну та на підставі розмов з представниками кооперативного руху виробити собі правильний погляд на цю справу.

Предметом дискусії була також справа встановлення Культурного Фонду при Централі кредитівок. Ентузіястом цього задуму є Євген Репета, управитель кридитівки „Будучність" в Воррені, Миш. Він випрацював проєкт статуту цього фонду, який був предметом довгої та вичерпної наради. На його думку, такий фонд в першій мірі спрямований на допомогу культурних починів молоді, але рівночасно поширить серед неї свідомість про існування наших кредитівок, що з черги може заохотити її стати їх членами. Деякі дискутанти звертали увагу на потребу фондів для розвитку кредитівок. В дискусії над запроєктованим статутом виявилася потреба деяких змін та доповнень, так що це доручено комісії, на ту ціль покликану, яка мала б це зробити до часу осінньої конференції, яка відбудеться в Рочестері.

Вже кілька років ЦУКА видає для своїх членів календарі, оформлені надзвичайно естетично. Календарі на 1989 рік прикрашені 12-ма кольоровими репродукціями картин наших славних малярів. На 1990 рік передбачено календар з малярськими репродукціями до поем Тараса Шевченка.

Володимир Баран

Мистець-маляр з України загостив до Австралії

Використовуючи сучасне „потепління", зване „перебудовою", українські мистці-малярі з великим ентузіязмом і надіями розгорнули свою мистецьку образотворчу діяльність, особливо в розвитку українського модернізму, який звуть там „авангардом". Не зважаючи на сталінсько-брежнєвський гніт та заборону модерністичної малярської творчости, багато мистців потайки продовжували творити в тому напрямку, таки діждались сприятливої зміни. Маючи можливості поділитися своїми мистецькими здобутками зі західним довкіллям, а особливо зі своїми заокеанськими земляками, ті наші неподолані „аванґардівці"-мистці не занедбують цих можливостей і несуть кращі взірці своєї мистецької оригінальности у світ, як свідоцтво нашої української невідсталости від світової великої родини вільних мистців сучасної доби.

З тих видатних та небуденних своєю оригінальністю образотворчого модерного мистецтва малярів, до яких сьогодні входять Федір Тетянич, Євген Петренко, Олег Мінько, Андрій Антонюк, Любомир Медвідь, Плаксій, Ґонта та інші, передове місце займає Іван Марчук, який розпочав своє світове „турне" поїздкою до найдальше віддаленого від України континенту Австралії. Прибувши до Сіднею, де в першу чергу увійшовши в контакт з нашою зорганізованою громадою, дав цікаву доповідь на тему „Сучасне мистецтво на Батьківщині", а також поділився частиною своїх праць та прозірками з праць, залишених у Києві. Крім нашого громадянства, зацікавленого творчістю Івана Марчука, зацікавились у великій мірі і австралійці, які з перших днів викупили багато його картин та влаштували українського мистця на телевізійній програмі, на якій Іван Марчук оповідав про себе та відповідав на запити.

Завдячуючи запрошенням його до себе в гостину відомими тут любителями та меценатами українського образотворчого мистецтва подружжям Марією і Михайлом Гоянами, ми мали нагоду в Аделяйді познайомитися з нашим мистцем та його творчістю, на прийнятті в їхнім домі, в оточенні місцевих українських мистців та визначних громадян.

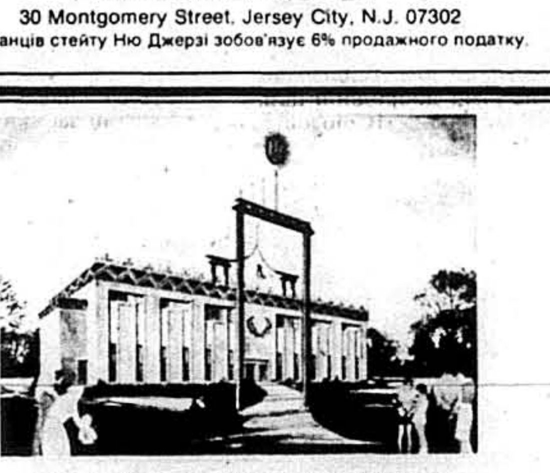
Іван Марчук, скромний та приязний, щиро оповідає про себе, про свій творчий шлях, який розпочав він в дуже безнадійному 1965 році, своїм власним оригінальним стилем, та помимо його „непопулярности" тоді, невтомно творив щораз кращі твори, які не мали місця на мистецьких виставках аж до 1985 року, коли настала можливість не лише їхніх виставок вдома, але навіть і поза СССР. Іван Марчук при допомозі „аванґардистів" Московського осередку мав тоді змогу влаштувати свою першу виставку в Москві, після якої його деякі картини були долучені до пересувної виставки в країнах Східньої Европи.

Нам, колишнім мешканцям Лос Анджелесу, доводилося не раз і не два оглядати образотворчий доробок багатьох мистців-малярів Америки, як рівно ж і вітати там і наших українських мистців в Українській Мистецькій ґалерії при Домі Українського Культурного Осередку, різних мистецьких стилів та напрямків, почавши від натуралізму, сюрреалізму та експресіонізму та „мішанин" одних й інших. Всі вони у своєму стилі були дещо схожі до праць інших мистців, особливо коли були в стилях сюрреалістичних чи експресіоністичних. В них відчувалася відсутність чистої оригінальности. Натомість праці Івана Марчука, якого можна зачислити до українських сюрреалістів, характерні передовсім своєю цікавою оригінальністю, яких не можна порівняти до праць інших мистців. Щоб краще пояснити його унікальний стиль, гість пояснював нам, що він творився спонтанно, подекуди „керований" його підсвідомістю, під велінням якої він працював над змістом символіки своїх праць, вкладаючи в них свої філософічні міркування та почування. І тому не дивно, що його перші праці є досить понурих сумних мотивів, які характеризують його переживання та безнадійність доби. Згодом все це міняється, і його праці набирають більш оптимістичної „бадьорости", барвистости та щораз більшої відсутности „мертвих" чи „напівмертвих" форм і кольорів. З сюрреалізму він переходить до абстрактних експресіоністичних мотивів.

В усіх його образах панує відсутність негармонійности форм і кольорів, але натомість з'являються елементи графіки та прецизійність в переданні деталей. В циклах творчости І. Марчука головним з них є цикль „Голос моєї душі", понурий у своїх формах і кольоритах, в яких дуже часто ви знайдете лише тінювання одного кольору (монохром). Згодом, коли мистець відчуває „весну", що народжується, повну надій і сподівань, він творить свій стиль, який зве „Цвітіння". Тут його образи є наповнені соняшним, райдужним промінням, яке обдаровує собою селянські солом'яні стріхи, віття дерев літом, але й взимку, поля, наповненні барвистісттю квітів і трав української природи. Також наш мистець створив ряд прецизійних портретів, що дійсно вказує на його універсалізм.

Після Австралії Іван Марчук бажає відвідати ЗСА і Канаду, а також Париж, де його вже запрошено, та зустрінутися з нашим громадянством в цих країнах, де, віримо, він зустріне щиру українську гостинність.

Д-р Святополк Щумський

Church of Ukrainian Native Faith (RUNVira)
Oriana, Spring Glen, N.Y.

Округа СУА Нової Англії відбула організаційну конференцію

У неділю 4-го червня ц. р. в Ню Гейвені, Конн., відбулася одноденна організаційна конференція для голів відділів, організаційних референток і членок СУА та гостей. Господарами конференції були члени Окружної управи Нової Англії. Конференція відбулася в залі церкви св. Михаїла від 11-ої год. ранку до 5-ої по полудні.

Голова Округи Лідія Фіцалович привітала голову Головної управи Марію Савчук, заступницю голови для справ організаційних Олю Гнатейко і пресову референтку Ірену Чайківську та всіх учасників, яких було 53. Програмою конференції провадила Марта Рудик, членка 108-го Відділу і член Окружної управи. О. Гнатейко відкрила конференцію та подякувала всім присутнім за участь. М. Савчук в своєму слові говорила про членство та різні способи приєднання жінок до СУА.

Слідувала інформаційна частина. Л. Фіцалович дуже цікаво навела важливі почини історії СУА. О. Гнатейко представила структуру та фінансову базу СУА. І. Чайківська коротко накреслила значення журналу „Наше Життя" в громаді, його продукцію і фінанси. Вона підкреслила, що кожна членка мусить передплачувати журнал. Жіноча преса вже існує понад 100 років і тепер дуже розбудовується.

Всі учасники конференції засіли до полуденку, під час якого Л. Фіцалович відзначила 97-мі уродини Марії Марків, членки 66-го Відділу в Ню Гейвені. Вона вручила світлину св. Ольги, а всі присутні заспівали „Многая літа".

По полуденку розпочалася організаційна частина. О. Гнатейко розвинула такі теми: „Заснування нових відділів", „Способи приєднання членства" та „Збільшення числа вільних членок". Одна з присутніх гостей заявила, що вже рішила вступити в ряди СУА. Слідував панель. Три членки Відділів брали участь: „Чому належати до організації" — Наталка Рудько, заступниця голови 106-го Відділу в Гартфорді; „The english speaking member and her place in our organization" — Мері Анн Міковська, голова 108-го Відділу в Ню Гейвені; „Жінка як професіоналіст, дружина, мама й громадська діячка", Діонізія Брочинська членка 108-го Відділу Ню Гейвені. Слідували запити до панелісток, а опісля поодиноких доповідачок конференції.

Л. Фіцалович закрила конференцію, подякувавши всім, що прибули на так цікаву і корисну імпрезу. Сердечно дякувала голові і членкам Головної управи за їх труд, час і працю, яку вкладають для СУА. Конференція закінчилась в год. 4:30 по полудні. Присутні ще довго продовжували дружні розмови при каві та солодкім після офіційного закриття.

Діонізія Брочинська

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції, речник міністерства закордонних справ СССР Геннадій Ґерасімов заперечував будь-який зв'язок між совєтськими властями і 54-річним американським дипломатом Феліксом Блохом, якого підозрівають у шпигунстві. Ґерасімов заявив, що „навів довідки" відносно діяльности Блоха. За його твердженням, „ім'я Блоха було невідоме" совєтським властям. „Ми з ним ніяк не зв'язані, — сказав Ґерасімов. — Ми не маємо до нього ніякого відношення".

Р. Гайда...

(Закінчення зі стор. 1)

на розумну та доцільну допомогу нашим мирянам в Україні. Тут ми мусимо допомагати в справі леґалізації УКЦеркви, посилювати відповідною літературою і контактами.

— Чи ви у цих задумах дієте окремо чи з цілим мирянським рухом та із нашою ієрархією?

— Розуміється, що наша дія мусить бути спільна і це не лише на цьому відтинку, але на кожному. Церква не може існувати без мирянства і ці дві вітки мусять себе постійно доповнювати. Це ж був клич Блаженнішого Патріярха Йосифа, що єдність церкви і народу є невідкличні, як теж усвідомлення, що Укранська Католицька Церква є одною в цілому світі.

— Дозвольте вас запитати, як ви собі це уявляєте на практиці, з точки бачення мирян?

— Щоб таке бодай частинно осягнути, на мою думку завданням першої ваги, яке ставлю собі та цілій Управі — це конечне піднесення інтелектуального рівня мирянства. Нам потрібно мирянських інтелектуалів, які б персонально і спільно працювали над поглибленням духовного життя мирян, щоб вони усвідомили собі своє велике завдання у нашій спільноті. Тому одним з перших замірів є у мене спроба віднови на терені ЗСА Товариства „Обнова", яке б охоплювало студентську та академічну частину нашої спільноти, що зацікавлена піднесенням духовного життя, через живе і писане слово.

— Ми бачимо потребу піднесення інтелектуального рівня саме у справах відновлення і спілкування із Церквою, але видається нам, що тепер не має до цього надто доброго піднесення.

— Певне, довкілля в ЗСА не є тепер прихильне для духовного життя і ми собі з цього здаємо справу. Але саме треба старатися щось в тому напрямі поправити. Не можна спокійно приглядатися до того, що часто відношення мирян до Церкви звузилося до кинення гроша „на тацу". Та ж наша Церква має таку далеку та глибоку духовну традицію — вже Митрополит Андрей закликав до повернення київської Церкви до помісного руху, до повної єдности Української Церкви, бо наша спадщина є спільна, а Патріярх Йосиф продовжив цю працю. Отже, хто як не ми, миряни, мусимо також в тому напрямі працювати?

— У вашому пляні праці, який ви передали є заініціювання дружніх відносин з Інститутом ім. Митрополита Шептицького, Лігою Українців Католиків та інших організацій, які цікавляться поглибленням знання про Церкву. Чи можете сказати дещо про Інститут ім. Митрополита Шептицького?

— Цей Інститут діє у Каліфорнії та веде його о. Андрій Чировський. Там відбуваються відкриті для усіх мирян шеститижневі курси і там на відповідному інтелектуальному рівні обговорюється справи церкви, і мирян та поглиблюється духовне знання.

— А яка співдія у всіх завданнях УПТ із церковною ієрархією та нашими владиками?

— Тут немає ніякого сумніву, що Церква вимагає співдії мирян з ієрархами. Нам потрібно розвивати діялог із нашими владиками, з повним задержанням пошани і зрозумінням для них. Незабаром осінню, коли плянується черговий синод наших владик у Римі ми, представники мирян, робимо вже тепер старання, щоб наш світовий рух, не лише в ЗСА, добився офіційної авдієнції у наших владик та продовжив так потрібний діялог. Рівночасно плянується світовий з'їзд мирян, який відзначуватиме цілий ряд річниць. Тут в першу чергу п'ятиріччя смерти Патріярха Йосифа, який так закликав нас до розбудови помсіности, 20-річчя від посвячення собору св. Софії і від першого синоду, що його скликав покійний Патріярх. Крім того будемо відзначувати 350 років від часу, як Папа Урбан VIII передав українцям католикам до вжитку осередок свв. Сергія і Вакха у Римі. Отже плянується доповіді з уваги на ці річниці і відповідальний панель на актуальнії теми церковно-релігійні. А ці актуальні теми дуже важливі для нас усіх. Нам треба усучаснити мирянський рух. Ми бачимо, що у світовій Церкві роля мирян є куди видніша, така вона може бути і у нас, коли ми всі приложимо до того своїх зусиль. Та ж вже Другий Синод наших владик закликав до усучаснення, треба однак певні рішення зактивізувати і старатися перевести в життя. Отже ми мусимо подвоїти свої намагання мати вплив на наше оточення, на екуменізм і на ролю мирян. Ми можемо тепер справді брати собі за приклад співпрацю мирян з Церквою в Україні. Ми маємо великі можливості. Лише треба хотіти працювати в тому напрямі та цю охоту ми надіємося передати в найближчому майбутньому якнайширшому колі членів УКЦ в ЗСА. Якщо нам це удасться, я буду дуже вдоволена.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

У П'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА

бл. п. д-ра
ІЛЛІ АНДРУСЯКА

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ

в катедрі св. Покрови в Дітройті (Савтфілд), Миш. у неділю, 13-го серпня 1989 р. о год. 9-ій ранку;
в Церкві-Пам'ятнику св. Андрія у Бавнд Бруку, Ню Джерзі;
в церкві Успення Пресвятої Богородиці в Люрді та в Українській Православній Церкві в Бразилії.

Про молитви за душу Покійного просить
дружина МАРІЯ

З невимовним жалем і смутком ділимося сумною вісткою з Приятелями, Знайомими і всією Українською Громадою, що в середу, 5-го липня 1989 р. у шпиталі в Торонто Вестон упокоївся в Бозі на 90-му році життя наш Незабутній БАТЬКО І СТРИЙКО, четар Української Галицької Армії, основник і головний директор Народної Торгівлі в Чорткові, кількакратний голова Головної Управи УСГ в Канаді та визначний громадський діяч в Україні, на еміґрації і в Канаді

св. п.
Іван Роман Носик

ПАНАХИДА відбулася в Каплиці Кардинала при вул. Анет 92 в суботу, 8-го липня 1989 р.

ПОХОРОН — у вівторок, 11-го липня з церкви св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. на цвинтар-пантеон при цій церкві.

Горем прибиті:
дочка — ІРИНА РОМАНА
братова — ДАРІЯ НОСИК
братаниця — ЗЕНОВІЯ ДЕНЕКА з чоловіком ЕВГЕНОМ і дітьми
братанич — ЮРКО НОСИК з дружиною МАРІЙКОЮ і дітьми
і рідні —
д-р ЛІДІЯ ГОЛІНАТА з дочкою МАРІЙКОЮ
д-р РОМАН ФИЛИПОВИЧ з родиною
д-р РОМАН ЯКИМЧУК і сестра НАТАЛКА

В сороковий день після смерти мого Найдорожчого БАТЬКА будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

Торонто — у церкві св. Покрови
С. Бавнд Брук — у церкві св. Андрія

Про молитви за душу Покійного Батька — просить дочка ІРИНА

Шлях...

(Закінчення зі стор. 2)

тись", чи справді мав на увазі, що генерал Петро Григоренко та письменник Микола Руденко були тоді комуністами, коли ще на початку 1960-их років зверталися до лідерів компартії з закликами схаменутися, поки не пізно і перейти до економічних та політичних реформ, інакше країна скотиться в прірву. Як комуністична партія віддячила обом тодішним комуністам відомо. Це тюрми, психушки, табори, заслання, вигнання. Не реґабілітовано їх і тепер, коли компартія після майже тридцятирічного запізнення почала закликати до того ж самого. Щоправда, вперте небажання реґабілітувати отих, які були серед „перших", породжує неабиякі сумніви в щирості сьогоднішніх закликів та обіцянок комуністичного уряду. Проте народ вірить, вірять і комуністи (проґресивні), бо всім так хочеться, щоб бажане стало дійсним.

Багато говорилося і про те, що застарілі теорії тепер не годяться. Треба повернутися до загальнолюдської культури, вчитися на чужих і власних помилках. Жорстока конфронтація може привести до тієї межі, коли перестає діяти здоровий глузд, логіка, коли вступає в свої права психологія натовпу. Тоді вже ніякі арґументи не діють.

Догматизм і консерватизм з одного боку, а екстремізм з іншого можуть наробити великої шкоди здійсненню мирних демократичних перетворень. Поєднуючи досвід старших і запальність молодих, треба вміти проявляти терпимість до своїх опоненнтів і знаходити шляхи до спільного вирішення найважливіших проблем.

„Не зважаючи на заклики покласти край мітинґовому етапу перебудови, мітинґування не закінчилося і не може закінчитися, — заявив Здоровега. — Люди шукають духовних лідерів, хочуть бачити в депутатах яскраві особистості. Правда, іноді віддається перевага тим хто красивіше говорить. Сьогодні ж найгостріший дефіцит у тих, хто знає, як треба діяти, що конкретно, як і кому робити".

● РОЗШУКИ ●

Пошукую Володимира Филиму Михайловича, родився 1926 року в Купчинцях, Козівського району. Прошу голоситися на адресу:

Jaroslaw Mlynko
3474 E. California Bl.
Pasadena, Ca. 91107
Tel.: 1-818-449-1810